

★ LIBERA PENSO ★

Oficiala Organo de la Internacia Societo Esperantista de Liberpensuloj

JARKOTIZO KUN LA MONATA BULTENO : 1 Sm (Fr. 2.50)

SEKRETARIEJO : RENÉ DESHAYS, Sens (Francujo)

—o—

Administrejo de la gazeto : Kleine Beerstr., 45, Antwerpen.

Amerikaj membroj bonvolu sendi kotizaĵojn al S-ro B. F. Schubert, Bureau of Pensions, Washington D. C. Usono. Kotizmono kun bulteno : 50 c. = 1 Sm.

SENKULPIGON PETAS MI PRO LA MALFRUA APERO DE LA NUNA NUMERO. DE NUN LA GAZETO APEROS REGULE JE LA KOMENCO DE ĈIU MONATO.

F. S.

PERSEKUTO.

Samideano en Ruslando, ano de nia societo, kiu jam antaŭ kelkaj jaroj intencis, ekŝigi el la grekortodoksa eklezio, petas la helpon de samideanoj. Laŭ la leĝo li tiutempe povis postuli, esti oficiale rekonata kiel senreligiulo ; sed la ministro rifuzis lian tiucelan peton kaj rekomendis, ke li elektu iun alian oficialan religion. Farinte la necesajn esplorojn, la persekutato tamen ne povis eniri iun alian religion unuigon pro tio, ke oni postulis de li kredon je dieco de Jesuo, difilecon de Jesuo, senkoitan naskon de fraŭlino Mario kaj similaj sensecaĵoj.

Nun, kiam pro la kontraŭrevolucia reakcia regado la leĝoj pri la libereco de religianeco en Rusujo estas forigitaj, oni intencas, severe puni nian samideanon, se li ne nuligos la peton pri ekŝigo el la eklezio. Ni scias, ke Lev Nikolajevič Tolstoj sola, pro sia granda famo kaj la amo de la popolo al li, ne estis punata, kiam la grekortodoksa eklezio ekŝigis lin. Du samurbanoj de nia samideano, kiuj estis ekŝigataj, sidas nun en malliberejo. Sed en tiuj ĉi tri okazoj la personoj estis ekŝigataj kaj ne ekŝigis laŭ propra postulo.

Nia samideano nun havas la intencon, forlasi Rusujon ; sed ankaŭ tio estas tre malfacila por li. Li petas, ke la societanoj de Libera Penso metu al lia dispono taŭgan monsumon, por ke li ne estu senmona, kiam li troviĝos ekster Rusujo ; sed tiu mono ne atingus lin, se ĝi estus sendata al li nun ; li devas ricevi ĝin, kiam li troviĝos ekster la rusaj limoj. La monon li konsideros kiel prunton redonotan al la donintoj. S-ro Linarés konsentas al li Sm. 40.— por tiu celo.

Rusa regno estas konata modelo de mallibereco, kaj hontindaj estas la influoj, kiujn tio havas sur la publikan

vivon. La hebreoj ekzemple estas tiom persekutataj kaj tiom malfacile ricevas loĝpermeson en urboj ne speciale difinitaj al ili de la registaro, ke rusaj hebreaj studentinoj, kiuj volas studadi en Peterburgo, anoncas sin al la polico kiel prostituculinaj ; ĉar nur tiaj ili ricevos loĝpermeson estante hebreaj.

Kiu volas helpi per mono aŭ ago la persekutaton, bonvolu sin turni al S-ro Frans Schoofs, Kleine Beerstraat, 45, Antwerpen, Belgujo.

Alvoko el Antverpeno.

Baldaŭ la internacia liberpensa esperantistaro, havos la plej belan okazon, helpi la Antverpenan sektion de « Libera Penso » en ĝiaj klopodoj, disvastigi nian lingvon inter la liberpensuloj.

La Antv. liberpensa societo « de Solidairen » — la sama kiu multe helpis la Antv. sektion en ĝia bonsukcesinta propagando dum la 7a kongreso — aranĝas baldaŭ liberpensan ekspozicion. Tie ankaŭ Esperanto havos sian lokon.

La ekspozicio konsistos el ĉiuspeca liberpensa literaturaĵo, bildoj, karikaturoj, bildkartoj k. t. p.

Ni estas konvinkataj ke niaj fremdlandaj kamaradoj nun montros ke reciprokra helpo de l'esperantistoj ekzistas ne nur teorie, sed efektive, kaj ke ili baldaŭ sendos ĉiuspecajn liberpensajn esperantaĵojn, broŝurojn k. t. p. ; ankaŭ ne liberpensaĵoj estos danke akceptataj.

Oni sendu al la jena adreso : **Frans Schoofs, Kleine Beerstraat, 45, Antverpeno, Belglando.**

Kamaradoj, helpu nin !

La Antverpena sekcio de
« Libera Penso ».

L O U R D E S

La tuta nuda vero troviĝas en la fama verko de Emile Zola. Mi travivas ĉiujn impresojn kaj mi vidas per la propraj okuloj la bildojn, pentritajn de la glora aŭtoro. Mi estis en iu solena indulgona festo. Poste mi ekscios, ke tiuj festoj okazas ĉiutage, ĉiam, ĉiam.

Dimanĉo. Mi restigas en hotelo mian biciklon, sur kiu mi vojaĝas; mi direktiĝas al la baziliko kaj mirakla groto. Malsupre mi trovas la preĝejon de Rozario (du Rosaire). Internemalpleneo. De la du flankoj de la preĝejo, dividita per kupolo, iras grandioza ŝtuparo, gvidanta al la ĝusta baziliko. Ĉi-tie regas silento, malhelpata nur de murmureto de pekkonfesantaj pilgrimoj. Mine priskribas la grandiozecon de tiuj du konstruaĵoj. Mi ankoraŭ malsupreniras, por vidi tion, kio estas plej interesa: banojn kaj groton, troviĝantaj dekstre de la baziliko. Piscines aŭ «miraklaj» banejoj estas cirkaŭbaritaj per fera malalta palisetaro. Sur la placeto, interne de la palisetaro, prezentiĝas antaŭ miaj okuloj bildo kiun mi neniam forgesos.

Oni rigardas multajn vicojn da veturiloj kaj portseĝoj troplenigitaj de malsanuloj. Ftizuloj kun kaviĝintaj vangoj kaj vitraj okuloj, moviĝkapablaj paralizituloj, malfeliĉaj blinduloj kun truoj en la kapo anstataŭ okuloj, malsaĝe ridantaj idiotoj, ĝemantoj kaj plorantoj de doloro el teruraj vundoj sur la tuta korpo k. t. p. Jen, la abomena vidaĵo de malfeliĉuloj! La banejo havas du partojn, viran kaj virinan. Inter veturiloj kaj portiloj turniĝas elegantaj sinjoroj kaj sinjorinoj kune kun pastroj kaj servistoj transportante malfeliĉulojn ĝis bano, kiu eble redonos al ili sanon.

Tiuj «plenaj de kristanamo» elegantaj gesinjoroj estas floro de la franca kaj fremda aristokrataro. Malgraŭ vidaĵo de homa mizero kaj sufero, sur la mienoj de tiuj personoj mi vidas ian humoron kaj kontentecon. Tiuj rozkoloraj vizaĝoj plenaj de sano kaj forto faras teruregan kontraston kun tiuj, kiuj alvenis ĉi-tien ricevi de la Dio sanon (?). Ĉiam malfermiĝas la pordetoj de la mirakla banejo, por enlasi aŭ ellasi malsanulon. Dum la farado de tiuj banoj, la pastroj, estantaj en la placeto, laŭtege preĝas kaj post ili ripetas la popolo staranta ekstere de la barilo. Mi volis vidi kiel aspektas la banoj. Mi ekkuraĝis kaj mi eniris internen de la barilo. Mi troviĝis inter malsanuloj. Al mi alpaŝis iu maljuna serioza princo aŭ grafo aŭ barono kaj demandis ĉu mi volas preni banon. Mi respondis, ke mi ne intencas min bani, sed mi volas nur vidi, kiamaniere tio plenumiĝas. Mi povis forlasi placeton; ĉi-tie estas nur loko por tiuj, kiuj kredas kaj deziras bani en la sankta (?) akvo.

Por vizitado estas destinita nur unu horo inter 2-3 posttagmeze. Ĉar mi ne volis atendi ĝis morgaŭ, do mi decidis, laŭ volo de scivoleco, preni banon. Mi eniris ankoraŭ post la barilon, eksidis sur la benko, atendante mian vicon. Fine oni min enkondukis en la internon. En la vira parto troviĝas tri bankuvoj, tri ĉambretoj. Mi rapide senvestiĝas.

Sur la femurojn oni ĵetis al mi antaŭtukon. Mi fervore ensaltis ĝis bankuvo, kaj subakviĝis, rifuzante la helpon de kliniĝantaj super mi pastroj. Mi ekaŭdis super mi preĝojn de asistantoj ĉe tiu stranga ablucio. En la bankuvo mi vidis du kraniojn, tamen oni ne ŝanĝis akvon por mi. Al mi ŝajnis, ke la akvo estis kvazaŭ densa malhelgriza... Mi eksentis la abomenon kaj elsaltis ankoraŭ pli rapide el bankuvo, en kiu antaŭ mi oni enprofundigis centojn da malsanuloj de diversa speco. — En Barcelono mi vidis batalon de bovoj, en Romo mi vidis Sanktan Patron-Papon, en Norimbergo torturilojn de Sankta Inkvizicio.

Oni devas ĉi-tie ankaŭ eksenti la plenecon de sanktaj romkatolikaj esprimoj. Super bankuvo mi ekvidis kelkajn tabulojn kun preĝo en diversaj lingvoj. Tamen la preĝon anstataŭ mi, ekmurmetis asistantaj funkciistoj de la sankta ceremonio (?) Mi rifuzis murmureti. Tuj post piscines troviĝas 12 kranioj de fonta akvo. Ĉiuj trinkas ĝin plezure, ĉerpante en la glaso, potetoj kaj boteloj, prenante provizojn de tiu akvo hejmen. Ĝi estas tre bongusta kaj freŝa.

Se por ĉiu bananto oni ŝanĝas akvon, oni povus fari ĉi-tie tre efikan hidropatian kuracadon. Sed tiel, kiel oni plenumas, brrr tiu bano faras abomenon. Mi iras al apuda groto. Je la dekstra flanko de statuo, juna pastro el ŝtona sukceso suprenlevas al ĉielo ploremajn preĝojn, tio estas pastro-asketo. Duonronde kunvenis malsanuloj sur la veturiloj, litoj kaj aliaj diversaj transportiloj, proksime de ili ondiĝas multmila fanatika amaso, ripetante post la monaĥo verbojn de preĝo. Jen eksonas ĝemoj, plorado de malsanuloj kaj infanoj, krio de idiotoj. Sub la figuro de Madono mi vidas altaron. Tuta groto estas iluminata per milo da kandeloj. Sesa horo posttagmeze. Banoj finiĝas kaj ankaŭ adoroj al Madono. Austataŭ tio, oni komencas procesion kun plej sankta sakramento. Imponanta procesio. Sur la grandega placo antaŭ preĝejo du Rosaire kolektiĝas amasoj, al portiko de preĝejo marŝas la standardportistoj kun riĉaj silkaj flagoj ornamitaj per oro kaj arĝento, diverskoloraj vestitaj pastroj kaj monaĥoj; tuta kvadrato estas cirkaŭita de popolamaso en nombro de dekmiloj.

Supro de la baziliko ankaŭ estas superplena de popolo. En la unua vico sur la placo oni enlokigis malsanulojn. Kelkaj pastroj, starantaj en la centro de placo komencas laŭtegejn preĝojn. Mi aŭskultis tiujn preĝojn en kelkaj lingvoj: itala, hispana, franca. Ĉiu pastro el centro reprezentas partoprenantan en ceremonio pelgrimantaron. Kreduloj ripetas tiujn preĝojn en sia patra lingvo, kriante, plorante. Oni malfermas la pordegon de preĝejo kaj eliras la procesio. Celebranto estas kondukata de alta pastraro. Mi ne konas tiujn gradojn.

Tamen mi vidas ĉi-tie ruĝajn, blankajn, bluajn, nigrajn kaj aliajn episkopojn. Ĉiu aro estas pompa, grandioza, majesta, bonsana, feliĉa, kontenta, dika, plensata. Baldakenon super celebranto portas francaj aristokratoj. Tiu ceremonia marŝo stariĝas antaŭ ĉiu malsanulo. Celebranto

benas per la plej sankta sakramento ĉiun malsanulon kaj tiu marŝo daŭras longe, longe...

Fine lasta malsanulo ricevas benon. Sekvas ĝenerala beno kaj reveno preĝejon. Loka fotografisto fotografas ĉeestantojn. Kredantoj disiras. Kinematografaj teatroj kun dia martiro kaj biografio de sankta Bernadetto invitas internen. Eniro 50 cmoj! Vespero. Sur la proksimaj montoj oni ekbruligis lumojn. Krucoj el elektraj lampetoj, aranĝitaj sur altaj montoj faras esprimon, ke ili pendas sur la ĉielo...

Hoteloj kaj restoracioj tute pleniĝas per la riĉaj kaj bonsanaj kredantoj, kiuj, sataj de spiritaĵoj, avidas al suferanta malsaton korpo doni nutraĵon. Kaj kion faras malriĉaj, malfeliĉaj malsanuloj? Kiel ili finas tagon? Ĉu senpripensa kredo kaj fanatismo, kiuj alpelis ilin ĉi-tien el malproksimaj landoj atingos resanigon aŭ almenaŭ kvietigon? Kelkaj el ili efektive je la influo de ekscitiĝo de morala skuo kaj de miraklkredo eksentos la momentan resaniĝon. Pri tio vastege anoncas loka klerikala ĵurnalaro. Tamen la plimulto suferas, kaj suferas multfoje terurege, mortas kaj eĉ plenumas memmortigon kaŭze de senespero.

La suferoj de tiuj homoj kortuŝis min kaj elprenis el miaj okuloj larmojn. Kaj se mi povus, mi parolus al ili: « Iru tiuj hospitalojn, al kuracistoj, al mineralaj akvoj. Ĉi-tie oni vin senhonte trompas, per vanaj kaj mallertaj rimedoj pligrandigas viajn dolorojn kaj suferojn. Tie vi trovos efektivan kuracistan helpon, tie vi povos reatingi perditan sanon ». Ni liberpensuloj miregas, ke tiel libera kaj sendogma lando kiel sendube estas Francujo permesas en siaj limoj « ĝis hodiaŭ » tian krimon, por kelkaj dubaj kaj momentaj resaniĝoj arigi dekmilojn da diverslandaj mizeruloj al tiu « mirakla » loko.

Frank Sandecki.

Liberaĵoj de la pastro MELLIER

Jean Mellier (citata ankaŭ sub la nomoj Meslier kaj Mesliers) vivis de 1664 ĝis 1729 jaro kaj estis pastro de Etrépigny kaj But en Champagne (Francujo). Li plenumis sian pastran oficon laŭdeve: sed jam dum sia vivo li ĉiam defendis la rajton de l' malriĉuloj kontraŭ la perforto flanke de potencaj nobeloj. Ĉiam doninte almozojn dum sia vivo, li mortis malriĉa kaj postlasis al siaj paroĥanoj ne kapitalon sed « testamenton », en kiu li faris konfeson pri siaj veraĵoj. Jen parto el la antaŭparolo de tiu testamento:

Vi konas, fratoj miaj, mian neprofitemon; mi tute ne oferas mian kredon al malnobla profitemo. Ke mi okupis profesion tiom rekte kontraŭstarantan miajn sentojn, tio tute ne okazis pro avido; mi obeis miajn gepatrojn. Mi estus kleriginta vin pli frue, se mi estus povinta fari tion senpune. Vi estas atestantoj de tio, kion mi eldiras. Mi neniel malnobligis mian oficon, postulante la honorariojn, kiujn ĝi rajtigas. La ĉielo atestas, ke mi ankaŭ multege

malestimis tiujn personojn, kiuj ridis pri la simplanimeco de la blindigitaj popoloj donantaj pie grandajn sumojn, por aĉeti preĝojn. Kiom terura estas tiu monopolo!

Mi ne mallaŭdas la malestimon, kiun havas pri siaj misteraĵoj kaj superstiĉaĵoj tiuj, kiuj grasigas sin per via ŝvito kaj per via penado: sed mi malestimegas ilian nesatigeblan avidemon kaj la malnoblan plezuron, kiun ili kaj iliaj similuloj ĝuas, mokante la nescion de tiuj, kiujn ili zorge ĉiam restigas en tia stato de blindeco.

Ili kontentigu sin, ridante pro sia propra bonstato; sed ili almenaŭ ne plimultigu la erarojn, profitante per la blinda pieco de tiuj homoj, kiuj per sia simplanimeco havigas al ili tiom senpenan vivadon. Certe, karaj fratoj, vi konsentos al mi la justecon, kiun mi meritas.

La delikata sento, kiun mi ĉiam montris pri viaj suferadoj, ŝirmas min kontraŭ plej malgranda suspekto via. Kiom ofte mi senpage plenumis la funkciojn de mia ofico! Kiom ofte mi suferis pro tio, ke mi ne povis helpi vin tiom multfoje kaj tiom riĉe, kiom mi deziris! Ĉu mi ne ĉiam pruvis, ke donado donis al mi pli da ĝojo ol ricevado?

Mi zorge evitadis, admoni vin al la bigoteco, kaj laŭeble plej malote mi parolis al vi pri viaj mizeraj dogmoj. Tamen mi ja devis, kiel pastro, plenumi mian oficon. Sed kiom mi suferadis en mia interno, kiam mi devis prediki al vi tiujn piajn mensogojn, kiujn mia koro malamegis!

Kiam malŝategon mi havis kontraŭ tiu superstiĉa meso kaj tiuj ridindaj disdonoj de l' sakramentoj, speciale kiam mi devis fari tiujn servojn kun tia soleneco, kia aliris vian piecon kaj vian bonan fidon! Kiom da konsciencaj doloroj kaŭzis al mi via kredemo!

Mil fojojn mi apenaŭ evitis, eksplodigi publike miajn sentojn, por montri al vi la veron; sed supera timo subite retenis min kaj devigis min al silentado ĝis mia morto.

Ekzameninte la motivojn, pro kiuj la homoj starigis religion, parolinte pri la eraroj de l' kredo, pri la konformeco de la antikvaj kaj novaj mirakloj, doninte la pruvon pri la falseco de la religio, kiu bazas sur la asertitaj vizioj kaj diaj apokalipsoj, ekzameninte la malnovan kaj la novan testamenton, doninte kvaran pruvon bazantan sur la eraroj de l' doktrino kaj de l' moralo, la aŭtoro ekkrias:

Ekzameninte kelkajn mizerajojn atribuatajn de la kristadoruloj al dio, ni daŭrigu, dirante kelkajn parolojn pri iliaj misteraĵoj. Ili adoras iun dion en tri personoj aŭ tri personojn en unu dio, kaj ili arogas al si la scipovon, fari diojn el pasto kaj el faruno (hostio) kaj eĉ fari da ili tiom, kiom ili deziras; ĉar laŭ siaj principoj ili bezonas eldiri nur kvar parolojn super iu kvanto da glaso kun vino aŭ da tiaj ĉi malgrandaj bildaĵoj el pasto, por fari el ili saman kvanton da dioj, eĉ se estus milionoj. Kia frenezaĵo! Malgraŭ la tuta asertata scipovo de ilia kristo, ili ne scipovas fari la plej malgrandan maŝon, kaj ili kredas, fari milon da dioj!

Oni devas esti frapita de stranga blindigo, por aserti tiom mizerajn aferojn, kaj eĉ sur la vana bazo de la erarigaĵoj

de fanatikulo. Ĉu ne ankaŭ ili vidas, ke la samaj motivoj, kiuj evidentigas la vanecon de la dioj aŭ de la ŝtonaj idoloj k. c. kiujn adoras la paganoj, sammaniere evidentigas la vanecon de la dioj el pasto kaj el faruno, kiujn adoras niaj kristadoruloj? Laŭ kiu rilato ili mokas pri la falseco de l' paganaj dioj? Ĉu ne pro tio, ke ili estas nur produktaĵoj faritaj per la homaj manoj, mutaj kaj sensentaj bildaĵoj? Kaj kio do estas niaj dioj, kiujn ni konservas enfermitaj en skatoloj pro timo je l' musoj?

Kiaj do estas la vanaj rajtigaj principoj de la kristadoruloj? Ĉu ilia moralo? Je l' fondo ĝi estas la sama, kia estas en ĉiuj religioj; sed kruelaj dogmoj estas naskitaj el ĝi kaj instigis la persekuton kaj la timon. Ĉu iliaj mirakloj? Sed kiu popolo ne havas siajn, kaj kiu saĝulo ne malŝatas tiujn fablojn. Ĉu iliaj profetaĵoj? Ĉu oni ne pruvis ilian falsecon? Iliaj moroj? Ĉu ili ne estas ofte malnoblegaj? La starigo de ilia religio? Sed ĉu la fanatikemo ne komencis, ĉu la intrigo ne starigis, ĉu ne la forto videble subtenis tiun ĉi konstruaĵon? Ĉu la doktrino? Sed ĉu ĝi ne estas la pinto de l' absurdeco?

Mi kredas, karaj amikoj, ke mi donis al vi sufiĉan protektilon kontraŭ tiom da frenezaĵoj; via racio efikos ankoraŭ pli forte, ol miaj paroladoj, kaj espereble ni havos motivon plendi nur pro tio, ke ni estis trompataj! Sed la homa sango fluadas jam de la epoko ke Konstantino pro la starigo al tiuj teruraj hipokritaĵoj. La eklezioj roma, greka, protestanta, sama nombro da vanaj disputoj kaj sama nombro da hipokritaj ambicioj dezertigis Eŭropon, Afrikon kaj Azion. Alkalkulu, amikoj, al la arego da homoj, kiujn tiuj malpacoj mortigis, la amasojn da monaĥoj kaj monaĥinoj fariĝintaj sterilaj (t. e. nenaskiga aŭ nenaska) pro sia ofico; vidu, kiom da kreitaĵoj estas perditaj, kaj vi ekvidos, ke la kristana religio pereigis la duonon de l' homaro. Mi finos, petegante Dion tiom ofendatan de tiu sekto, ke li revoku nin al la religio natura, kies pozitiva malamiko estas la kristanismo; al tiu sankta religio, kiun Dio metis en la koron de ĉiuj homoj kaj kiu instruas, ke kontraŭ iu alia ni ne agu tiel, kiel ni ne volus, ke oni agu kontraŭ ni. Tiam la universo konsistus el bonaj civitanoj, el patroj justaj, el infanoj obeemaj, el delikatsentaj amikoj. Dio donis al ni tiun ĉi religion, donante al ni la racion. Ne plu falsigu ĝin la fanatikemo! Mortante, mi pli multe deziras tion, ol mi esperas tion.

La tradukinto prenis tiun ĉi tekston laŭ la formo, en kiu Voltaire transdonis ĝin al ni. Bedaŭrinde ĝia tia formo donas nur malprecizan ideon; ĉar Voltaire, nomante la stilon originatan de Mellier « stilo de ŝarĝveturila ĉevalo » kaj opiniante, ke Mellier esprimis sin iom tro senĝene libera. « dolĉigis » kelkajn dirojn. Laŭ certaj fontoj, la ideo de dio enhavata en la Voltaire' a transskribo tute ne troviĝis en la originala « testamento » de Mellier; ĉar Mellier neis la ideon de Dio.

Flanke de la eklezio kaj ĝiaj partianoj oni provis, neigi la ekzistitecon de Mellier. Duonan jarcenton post la morto de Mellier la ateismo fariĝis laŭmoda en la medio de la

aristokrataj intelektuloj, kaj ŝercoj pri la religio estis plej oftaj tie; sed tiu ateismo ne estis sincere konfesa, kaj oni evitis, montri kaj instrui ĝin al la « popolo ».

O. B.

EL FRANCUJO.

Multaj famuloj, literaturistoj, artistoj kaj politikistoj komencis movadon por la liberigo de la revoluciisto Gustave Hervé, kiu loĝadas en malliberejo pro ĵurnalaj artikoloj. Ni tradukas nur unu el la leteroj senditaj al lia ĵurnalo La Guerre Sociale (La Socia Milito), tiun de Anatole France.

« Hervé estas malliberigita ĉar li esprimis sian penson, kaj ni kredas nin libera popolo! Sed ĉu la leĝa persekuto, kiu estas farata kontraŭ Hervé, povas efiki alie ol montrante la grandecon de lia karaktero? Vi donas al liaj ideoj nekompareblan privilegion: li suferas pro ili. Ni neniam suferis pro la niaj. Kaj tio estas nia malsupereco.

Fariĝintaj fine saĝaj kaj justaj, sciui ni aŭdi eĉ tion, kio malplaĉas al ni, kaj ni punu nenium, ĉar li kuraĝis paroli laŭ sia konscienco ».

Goethe pri la Biblio.

Mi bone konas ĝin; la tuta libro tia estas.
Perdiĝis jam pro ĝi multnombraj horoj miaj;
ĉar nesolvebla kontraŭdiro ĉiam restas
sekreto por sciantoj kaj sensciaj.
Amiko, kredu min: farante tian bruon,
la homoj — ne nur nun, sed ĉiam — celas,
el unu fari tri, el tri — unuon,
kaj tiel veron la malver' forpelas.
Predikas kaj instruas, tiel babilante,
la malsaĝuloj; ne atentu tion.
Plej multaj homoj, vortojn nur aŭdante,
supozas tuj en ili grandan scion.

El « Faust » trad. O. B.

EL HISPANA LINGVO

Disputante pri negravo
Figas estis vangfrapata,
Li tuj estis duelata
Kaj refrapata per glavo.
Tiel restis morta Figas
Sed honora, tial ke
Vangofrap' malhonorigas
Sed la glavovundo ne.

Al Bigotulino
Vi petas vian panon
Kiam vi preĝas;
Pri l' pano de l' aliaj
Vi ja forgesas.
Ĉiam la samo
Eĉ en viaj preĝoj
Estas neamo.

Tradukis
FERNANDO REDONDO.

Mia Onklo Benjamin

De Claude Tillier (Francujo, 1801-1874)

TRADUKIS R. DESHAYS

I. — Kia estis mia onklo.

Mi ne scias ja vere, kial la homo tiel volegas vivi. Kion do li trovas tiel agrabla en tiu sengusta intersekvo de la noktoj kaj de la tagoj, de l' vintro kaj de l' printempo? Ĉiam la sama ĉielo, la sama suno; ĉiam la samaj verdaj herbejoj kaj la samaj flavaj kampoj; ĉiam la samaj reĝaj paroladoj, la samaj friponoj kaj la samaj trompatoj. Se Dio ne povis fari pli bone, li estis filaboristo, kaj la maŝinisto de l' opero estas pli klera ol li.

Denove pri personaĵoj, vi diras, jen nun vi diras pri personaĵojn kontraŭ Dio. Kion vi volas? Dio estas, verdire, oficisto, kaj eĉ alta oficisto, kvankam lia ofico ne estas senlabora. Sed mi ne timas, ke li postulos kontraŭ mi ĉe la jurista firmo Bourdeau kompensojn sufiĉajn por konstruigi preĝejon, pro la malutilo, kiun mi estos farinta al lia honoro.

Mi scias ja, ke la magistrataj Moŝtoj estas pli inciteblaj pri lia famo, ol li mem; sed jen guste tio, kion mi juĝas malbona. Pro kiuj titoloj tiuj nigruloj prenas por si la rajton venĝi ofendojn, kiuj estas tute personaj por li? Ĉu ili havas rajtigon subskribitan « Jehovo », kiu ilin aŭtoritas?

Ĉu vi pensas, ke li estas tre kontenta, kiam la korekcionala polico prenas el lia mano lian tondron, kaj per ĝi brute fulmofrapas malfeliĉulojn, pro kulpo de kelkaj silaboj? Kio pruvas cetere al tiuj Moŝtoj, ke Dio estis ofendata? Li estas tie ĉeestanta, ligita ĉe lia kruco, dum estas ili en sia apogseĝo. Ili demandu lin; se li respondos jese, mi konsentas esti malprava. Ĉu vi scias, kial li faligis de l' trono la dinastion de l' Kapet'oj, tiun malnovan kaj respektindan salaton da reĝoj, kiun ŝmiris tiom da sankta oleo? Mi scias tion, mi, kaj mi tuj diros ĝin al vi. Estas tial, ke ĝi faris la leĝon pri sakrilegio.

Sed tio ne estas la temo.

Kio estas vivi? Leviĝi, kuŝiĝi, matenmanĝi, tagmanĝi, kaj rekomenci morgaŭe. Kiam de kvardek jaroj oni faras tiun taskon, tio fine fariĝas ja sengusta.

La homoj similas rigardantojn, unuj sidantaj sur veluro, aliaj sur nuda trabo, plej multaj starantaj, kiuj aŭdas ĉiuvespere la saman dramon, kaj oscedas ĉiuj sufiĉe por dismeti la makzelon; ĉiuj konsentas, ke tio estas mortige enuiga, ke ili estus multe pli bone en la lito, kaj tamen neniu volas delasi sian sidlokon.

Vivi, ĉu tio meritas la penon malfermi la okulojn? Ĉiuj niaj entrepenoj havas nur komencon; la domo, kiun ni konstruigas, estas por niaj hereduloj; la ĉambrobo, kiun ni ame vatigas, por involvi nian maljunecon, utilos por fari vindotukojn al niaj genepoj. Ni diras al ni: Jen la tago finita; ni ekbruligas nian lampon, ni flamigas nian fajron;

ni pretigas nin pasigi dolĉan kaj pacan vesperon apud nia kameno: tok tok! iu frapas la pordon; kiu estas tie? estas la morto: ni devas foriri. Kiam ni havas ĉiujn dezirojn de l' juneco, kiam nia sango estas plena je tero kaj alkoholo, ni ne havas unu moneron; kiam ni ne plu havas dentojn nek stomakon, ni estas milionuloj. Ni havas apenaŭ la tempon diri al virino: Mi cin amas! kiam je nia dua kiso, ŝi estas kaduka maljunulino. La imperioj apenaŭ estas firmigitaj, kiam ili ruiniĝas; ili similas tiujn formikejojn, kiujn per grandaj penoj konstruas inzeraj insektoj; kiam mankas nur unu pajlero por ilin fini, bovo faligas ilin sub sia larĝa piedo, aŭ ĉaro sub sia rado. Tio, kiun vi nomas la vegetala tero de tiu globo, tio estas mil kaj mil mortotukoj supermetitaj unu sur alia de la generacioj. Tiuj grandaj nomoj, kiuj sonadas en la buŝo de la homoj, nomoj de ĉefurboj, de monarkoj, de generaloj, ili estas frompaĵoj de antaŭaj imperioj, kiuj bruigas. Vi ne povus fari paŝon ne levigante ĉirkaŭ vi la polvon de mil aĵoj detruitaj antaŭ finiĝo.

Mi estas kvardekjara; mi jam pasis tra kvar profesioj; mi estis repetitoro, soldato, instruisto, kaj jen mi estas ĵurnalisto. Mi estis sur tero kaj sur oceano, sub tendo kaj ĉe fajrujo, post krado de malliberejo kaj inter la liberaj spacoj de la mondo; mi obeis kaj mi ordonis; mi havis riĉecajn momentojn kaj mizercajn jarojn. Oni min amis kaj oni malamamis min; oni min aplaudis kaj oni min ridindigis. Mi estis filo kaj patro, amanto kaj edzo; mi spertis la sezonon de la floroj kaj la sezonon de l' fruktoj, kiel diras la poetoj. Mi trovis en neniu el tiuj statoj, ke mi povus multe min gratuli, ĉar mi estis enfermita en haŭto de homo, prefere ol en tiu de vulpo, ol en la konko de ostro, en la ŝelo de arbo aŭ en la ŝeleto de terpomo. Eble se mi estus rentulo, rentulo kun kvindek mil frankoj, mi opinius malsame.

Dume, mia opinio estas, ke homo estas maŝino, kiu estas farita speciale por doloro; ĝi havas nur kvin sentojn por ricevi la plezuron, kaj la sufero trafas ĝin per la tuta surfaco de ĝia korpo; ĉe kiu ajn loko oni ĝin pikas, ĝi sangas; ĉe kiu ajn loko oni ĝin bruligas, naskiĝas veziketo. La pulmoj, la hepato, la internaĵoj povas doni al ĝi nenian ĝuon; tamen la pulmo inflamaciĝas kaj tusigas ĝin; la hepato obstrukciĝas kaj febrigas ĝin; la internaĵoj tordiĝas kaj faras kolikon. Vi ne havas unu nervon, unu muskolon, une tendonon sun la haŭto, kiu ne povus kriigi vin pro doloro.

Via organizaĵo ĉiun momente malaranĝiĝas kiel malbona horloĝo. Vi levas la okulojn al la ĉielo por ĝin preĝi, en ilin falas ekskremento de hirundo, kiu ilin sekigas; vi iras al balo, elartikigo vin kaptas ĉe la piedo, kaj oni devas reporti vin hejmen sur matraco; hodiaŭ vi estas granda verkisto, granda filozofo, granda poeto; fadeno en via cerbo rompiĝas vane oni sangeltiros, metos glacieron sur vian kapon, morgaŭ vi estos nur mizera frenezulo.

La doloro staras post ĉiuj viaj plezuroj; vi estas manĝemaj ratoj, kiujn ĝi logas al si per lardero bonodora. Vi

estas ĉe la ombro en via ĝardeno, kaj vi ekkrias. Ho, la bela rozo! kaj la rozo pikas vin; Ho, la bela frukto! Estas interne vespo, kaj la frukto mordas vin.

Vi diras: Dio faris nin por lin servi kaj ami. Tio ne estas vera, li faris vin por suferi. La homo, kiu ne suferas, estas maŝino malbone farita, kreitaĵo malsukcesa, morale kriplulo, abortaĵo de l' naturo. La morto ne estas nur la fino de ĝia vivo, sed ankaŭ ĝia kuracilo. Oni estas nenie tiel bone, kiel en la ĉerko. Se vi kredus al mi, anstataŭ nova palto, iru mendi ĉerkon. Ĝi estas la sola vesto, kiu ne ĝenas.

Tion, kion al vi mi ĵus diris, vi konsideros kiel filozofian ideon aŭ kiel paradokson, estas ja por mi indiferece; sed mi vin petas ke almenaŭ vi ĝin akceptu kiel antaŭparolon, ĉar mi ne povus fari al vi pli bonan, nek pli taŭgan por la malĝoja kaj plorinda historio, kiun mi tuj havas la honoron rakonti al vi.

Vi permesos al mi revenigi mian historion ĝis la dua generacio, kiel tiun de princo aŭ de heroo, pri kiu oni faras funebran paroladon. Vi eble ne perdos pro tio. La moroj de tiu tempo egalvaloris ja la niajn: la popolo portis katenojn, sed kun ili ĝi dancis, kaj sonigis ilin kvazaŭ manklakilojn.

Ĉar, atentu tion, gajeco ĉiam najbariĝas kun servuto. Ĝi estas bono, kiun Dio, la granda kompensisto, kreis speciale por tiuj, kiuj estas sub dependo de mastro aŭ sub la malmola kaj peza mano de la malriĉeco. Tiun bonon li faris por ilin konsoli pri iliaj mizeroj, kiel li faris iaĵn herbojn por flori inter la pavimŝtonoj piedpremataj, iaĵn birdojn por kanti sur la malnovaj turoj, kiel li faris la belan verdaĵon de l' hedero por rideti sur la domaĉoj grimacantaj.

Gajeco pasas, kiel hirundo, super la grandaj tegmentoj brilegantaj. Ĝi haltas ĉe kortoj de kolegioj, ĉe pordo de kazinoj, sur ŝtonoj ŝimaj de malliberejoj. Ĝi sin sidigas, kiel bela papilio, sur la plumo de l' lernanto, kiu skribfuŝas puntaskojn. Ĝi glasfrapas, ĉe soldatbudo kun la maljunaj grenadistoj; kaj neniam ĝi kantas pli laŭte — tamen kiam oni lasas ĝin kanti — ol inter la nigraj mutejoj, kie oni enfermas la malfeliĉulojn.

Cetere la gajeco de l' malriĉulo estas iaspeca fiereco. Mi estis malriĉa inter la plej malriĉaj; nu, mi trovis plezuron dirante al la fortuno: Mi ne kurbigis sub via mano; mi manĝos mian malmolan panon tiel fiere, kiel diktatoro Fabricius manĝis siajn rapojn; mi portos mian mizeron, kiel la reĝoj portas sian diademon; frapu kiom vi volos, frapu ree; mi respondos viajn vipadojn per mokegoj; mi estos kiel la arbo, kiu floras, kiam oni ĝin tranĉas ĉe la piedo; kiel la kolono, kies metala aglo brilas en suno, dum pioĉo estas ĉe ĝia bazo!

Karaj legantoj, estu kontentaj pri tiuj klarigoj, mi ne povus liveri al vi pli saĝajn.

Kiel malsimilis tiu tempo kaj la nia! La konstitucia homo ne estas ridema, tute alie.

Li estas hipokrita, avara kaj profunde egoista; al kiu ajn demando li puŝas sian fruntan, lia frunto sonas kiel tirkesto plena je kupraj moneregoj.

Li estas afekta kaj ŝvelinta pro vanteco: la spicisto nomas la sukeraĵiston, sian najbaron, sia honorinda amiko, kaj la sukeraĵisto petas la spiciston akcepti la certigon de la distinga ŝato kun kiu li havas la honoron esti... k.t.p., k.t.p.

La konstitucia homo havas la manion voli sin distingi de l' popolo. Patro portas bluan kotonan kitelon kaj filo mantelon el Elbeuf. Nenia ofero ĝenas la konstitucian homon por kontentigi sian manion ŝajni io. Li volas simili la flosantajn bastonojn. Li vivas per pano kaj akvo; li restas sen fajro vintre, sen biero somere, por havi veston el delikata drapo, kaŝmiran veŝton, flavajn gantojn. Kiam oni lin konsideras kiel bonsocietan homon, li ja sin konsideras kiel grandan homon.

Li sin pene, regulege gravigas; li ne krias, li ne laŭte ridas, li ne scias kien kraĉi, li ne faras unu geston, kiu superas alian. Li diras tre bone: Bonan tagon, Sinjoro; bonan tagon, Sinjorino. Tio ja estas bona sintenado; nu kio estas bona sintenado? Mensoga lako, per kiu oni ŝmiras lignon, por ŝajnigi ĝin junko. Tiel oni sin tenas antaŭ la sinjorinoj. Bone; sed antaŭ Dio, kiel oni devos teni sin?

Li estas pedanta, li anstataŭas la spriton, kiun li ne havas, per afekta pureco de la lingvo, kiel bona dommas-trino anstataŭas la meblojn, kiuj mankas, per ordo kaj pureco.

Li ĉiam estas sub dieto. Se li ĉeestas festenon, li estas muta kaj priokupata, li englutas korkon kiel panpecon, kaj prenas kremon kiel blanksaŭcon. Li atendas por trinki ĝis oni toastos. Li havas ĉiam ĵurnalon en poŝo, li parolas nur pri komercaj regnokontraĵoj kaj fervojaj linioj, kaj li ridas nur ĉe la deputata ĉambro.

Sed je la epoko, al kiu mi vin rekondukas, la moroj de la urbetoj ankoraŭ ne estis pudrigitaj per eleganteco; ili estis plenaj de ĉarma malafekteco kaj de amindega simpleco. La karaktero de tiu feliĉa tempo estis la nezorgemeco. Ĉiuj tiuj homoj, ŝipoj aŭ nuksoŝeloj, sin allasis kun fermitaj okuloj al la fluo de la vivo, ne pripensante, kien ili albor-diĝos.

La burĝoj ne petadis oficojn; ili ne trezoramas; ili vivis hejme en ĝoja abundeco, kaj elspezis siajn rentojn ĝis la lasta ludoviko. La vendistoj, tiam nemultaj, malrapide riĉiĝis, ne farante multan penon, kaj nur per naturaj efikoj; la dungitoj laboris, ne por monŝpari, sed por trafi ĝuste la neceson. Ili ne havis post kalkanoj tiun teruran konkurencon, kiu nin puŝas, kiu krias al ni senĉese: Iru do! tial ili penis nur laŭplaĉe; ili estis nutrinitaj siajn patrojn, kaj kiam ili estis maljunaj, iliaj idoj devis ilin siavice nutri.

Tia estis la senĝenemo de tiu regaliĝa societo, ke tuta advokataro kaj membroj mem de l' juĝistaro iris en la drinkejon kaj publike diboĉis; por ke tio ne ignoriĝu, volonte ili estus pendigintaj sian ĉapon ĉe la branĉoj de l' abia bud-

montrilo. Ĉiuj tiuj, grandaj kiel malgrandaj, ŝajnis ne havi aliajn aferojn farotajn, krom amuziĝo; ili elpensadis nur efektivigon de bona farso, aŭ imagon de bona fabelo. Tiuj, kiuj tiam havis spriton, anstataŭ ĝin elspezis por intrigoj, ĝin elspezis por ŝercoj.

La senokupuloj, kaj ili estis grandnombraj, kolektiĝis sur la placo; la vendaj tagoj estis por ili komediaj tagoj. La kampuloj, kiuj venis alporti provizaĵojn al la urbo, estis iliaj martiroj; ili faris al ili kruelaĵojn plej burleskajn kaj plej spritajn; ĉiuj najbaroj alkuris por partopreni la spektaklon. La hodiaŭa korekcionala polico uzus pri tio tonon de akuzparolado; sed la tiama juĝistaro amuziĝis kiel la aliaj pri tiuj ridigaj scenoj, kaj ofte ja prenis en ili rolon.

Mia avo do estis portisto de devigaktoj; mia avino estis malgranda virino, kiun oni riproĉis ĉar ŝi ne povis vidi, kiam ŝi iris en preĝejon, ĉu la sanktakvujo estas plena. Ŝi restis en mia memoro kiel knabineto sesdekjara. Post ses jaroj de edziniĝo, ŝi havis kvin idojn, ĉu knabojn ĉu knabinojn; ĉio tio vivis per la eta profito de mia avo kaj fartis mirinde. Oni tagmanĝis sepope per tri haringo, sed oni ricevis panon kaj vinon laŭvole, ĉar mia avo havis vinberkampon, kiu estis neelĉerpebla fonto de blanka vino. Ĉiuj tiuj infanoj estis utiligataj de mia avino laŭ ilia aĝo kaj iliaj fortoj. La unua, kiu estis mia patro, estis nomita Gaspardo; li lavis la manĝilaron kaj iris al la viandvendejo; ne estis hundeto en la urbo pli bone dresita ol li; la dua balais la ĉambron; la tria tenis la kvaran sur brakoj; kaj la kvina rulis sin en sia lulilo. Dum tiu tempo mia avino estis en la preĝejo, aŭ babilis ĉe la najbarino. Cetere ĉio iris bone, oni alvenis rekte malrekte ne farante ŝuldojn ĝis la fino de la jaro. La knaboj estis fortaj, la knabinoj ne malbelaj, kaj la gepatroj feliĉaj.

Mia onklo Benjamins havis loĝejon ĉe sia fratino; li estis alta kvin futojn kaj dek colojn, portis grandan glavon ĉe la flanko, havis veston el skarлата vila lano, pantalonon samkoloran kaj samŝofan, silkajn ŝtrumpojn perlgrizajn, kaj ŝuojn kun arĝentaj bukoj; sur lia vesto agitiĝadis granda nigra harvosto prekaŭ tiel longan, kiel lia glavo, kiu senĉese tien kaj ĉi tien iranta, estis pentrinta lin per pudro, tiamaniere ke la vesto de mia onklo similis, kun ĝiaj nuancoj rozaj kaj blankaj, brikflankon elfrotitan.

Mia onklo estis kuracisto, jen kial li havis glavon. Mi ne scias, ĉu la malsanuloj tre fidis la medicinon; li ofte diris, ke kuracisto sufiĉe estas farinta, kiam li ne mortigis sian malsanulon. Kiam mia onklo Benjamins estis ricevinta kelkan trideksoldan moneron, li iris aĉeti grandan karpon kaj donis ĝin al sia fratino por fari al li vinkuiradon, per kiu regaliĝis la tuta familio. Mia onklo Benjamins, laŭ diro de ĉiuj, kiuj lin konis, estis la homo plej gaja, plej ridiga, plej sprita de la lando, kaj li estus estinta la plej... kiel mi diros por ne malrespekti la memoron de mia praoenklo?... li estus estinta la malplej sobra, se la urba tamburisto, tiel nomita Cicero, ne estus partopreninta lian gloron.

Tamen mia onklo Benjamins ne estis tia, kian vi triviale nomas drinkulo, atentu ne kredi tion. Li estis epikurano, ĉe kiu filozofeco atingis ebriecon, kaj nenio plie. Li havis stomakon plenan je alteco kaj nobleco. Li ŝatis la vinon ne pro ĝi mem, sed pro tiu frenezeco, kiun ĝi donas dum kelkaj horoj, frenezeco kiu ĉe spritulo sensaĝiĝas tiel naive, spicokaj originale, ke oni dezirus ĉiam tiel esti saĝa. Se li estus povinta ebriiĝi legante la meson, li estus leginta ĉiutage la meson. Mia onklo Benjamins havis principojn: li asertis, ke netrinkinta homo estas homo ankoraŭ dormanta; ke la ebrieco estus unu el la plej grandaj bonfaroj de la kreintoj; se ĝi ne dolorus la kapon; kaj ke la sola afero, kiu donas al la homo superecon super la bruto, estas la kapablo ebriiĝi.

La prudento, diris mia onklo, ĝi estas nenio; ĝi estas la povo senti la estantajn malbonojn, kaj memori. La privilegio abdiiki sian prudenton estas io. Vi diras, ke la homo, kiu dronigas sian prudenton en la vinon, brutiĝas: estas kasta fiereco, kiu vin tiel paroligas. Ĉu vi do opinias, ke la situacio de la bruto estas pli malbona ol la via? Kiam vi estas turmentata de l' malsato, vi ja volus esti tiu bovo, kiu sin paŝtas en herbo ĝis la ventro; kiam vi estas en malliberejo, vi ja volus esti la birdo, kiu trairas per liberaflugilo la ĉiellazuron; kiam vi estas senbienigota, vi ja volus esti tiu malbela heliko, kiun neniu minacas senŝeligi.

La egalecon, kiun vi revas, la bruto posedadas. Estas en la arbaroj nek rego, nek nobeloj, nek tria klaso. La problemon pri komuna vivo, kiun serĉas vane viaj filozofoj, insektaĉoj, formikoj, abeloj solvis depost miloj da jarcentoj. La bestoj ne havas kuracistojn; ili estas nek unuokuloj, nek ĝibaj, nek lamaj, nek kriplaj, kaj ili ne timas la infernon.

(Daŭrigota).

LA SOCIETO

INSISTE ni petas ĉiujn societanojn de « Libera Penso », ke ili senprokraste sendu sian kotizaĵon por la jaro 1912 al S-ro René Deshayes, Sens. (Francujo).

ALIGOJ

S-ro Tyl, Jaroslov, 57 Olomoucha Prostejov, Moravio, Aŭstrio.

Cooperativa Luz, Rua Renador Eusebio 31, Rio de Janeiro, Brazilujo.

Luis Santamarina, Str. Benito Gutierrez 4, 3a int. izq., Madrid.

Aŭgusto Kolomyjski, Inĝeniero, Nowy Sacz 6, Galicio.

Ladislao Dr. Safar, Egyhazter 7 sz., Debreczen, Hungarujo.

Per Lamm, 7 rue de Lille, Paris.

Bikupravol, W., Hozud, Imustchestw, Ruslando.

H. T. Bailey, 31 Caversham Road, Kentish Town, London.

E. Perret, 30 rue Masséna, Nice, Francujo.

Richard Felser, del. UEA, fervojoficisto, Welsberg (Tirolo)

H. R. Lock, ĉe Burrell Bros & Co., 52 Commercial Rd., Southampton.

J. Van As, Prinsestraat 2, Antwerpen, Belgujo.
 J. Aerts, Beekstraat 4, Antwerpen.
 C. Bornstein, Kepplerstrasse, 15, Mannheim, Germanujo.
 N. Bestermann, Wetstraat 96, Antwerpen.
 Drion, Leemstraat 144, E. M. Berchem-Antwerpen.
 Frans Engels, Borgerhoutschestraat 36, Antwerpen.
 Melis, Kloosterstraat 134, Antwerpen.
 Nabbé, Offerandestraat 94, Antwerpen.
 F-ino Nabbé, Offerandestraat 94, Antwerpen.
 F-ino Van den Ostende, P., Van Maerlandstraat 32,
 Antwerpen.

Peeters, Carnotstraat 104, Antwerpen.
 F. Prat, Somméestraat 54, Antwerpen.
 Reindjes J., 12e rég. de ligne, 2e bat., 2e comp., Liège.
 F. Scheveneels, Bervoetstraat, 40, Antwerpen.
 F-ino M. Timperman, Nijverheidstraat 36, Antwerpen.
 Léon Van de Voorde, Dambruggestraat 118/2, Antwerpen.
 S-ino R. Weisz, Montenstraat 124, Borgerhout-Antwerpen.
 EKSIGIS: Chevalier, F-ino Engels.
 ENTUTE: 222 societanoj.

KASO.

NOVEMBRO-DECEMBRO 1911.

Enspezoj:	Reportite	Fr. 367.75
Kotizo de Richard		2.50
Drudin, kun 1-jara kolekto		5.—
Lecat, 2 jaroj		5.—
Jaroslav		2.40
Niedzwuedzki		2.50
Maranhao		4.90

Fr. 397.65

Elspezoj: Poŝtmarkoj	»	4.—
(Sm. 155,15)	En Kaso	Fr. 393.65

JANUARO-MARTO 1912.

Enspezoj:	Reportite	Fr. 393.65
Kotizo de Heriberto Dias Lopez		5.—
Aug. Kolmyjski		2.50
Safar		2.50
Lamm		2.25
Drudin		2.25
F-ino Beynard		3.—
Timus		2.25
Padfield		2.50
Bikupravol		2.40
Bailey		2.50
Perret kun 1-jara kolekto		5.—
Felser		2.50
Santamarina		2.50
Abono de Calvo		2.25
Vendo apartaj numeroj		1.25

Fr. 434.30

Elspezoj:		
Preso bulteno N ^o 10 (Kongreso)	Fr.	33.—

RICEVITAJ VOĈDONOJ DE KOMITATANOJ.

Stromboli: Prez. Büneman, Vicprez. Deshays, Sek. Schoofs.
 Guillemin: Sek. Schoofs.
 Fridrich: Prez. Deshays, Vicprez. Bünemann, Sek. Schoofs.
 Deshays: Prez. Bünemann, Vicprez. Stromboli, Sek. Schoofs.
 Schoofs: Prez. Bünemann, Vicprez. Deshays, Sek. Stromboli.

Liberpensulojn nepre interesos INTERNACIA SOCIA REVUO, monata Esperanta gazeto. Redakcio ĉe S-ro J. L. BRUIJN, Weimarstraat, 22, Hago (Nederlando). Abonprezo: jare 1.40 Sm; duonjare 0.80 Sm. Konto ĉe la Ĉekbanko Esperantista, London.

LA REVUO

Internacia monata literatura gazeto kun la konstanta kunlaborado de

D-ro L. L. Zamenhof.

Administracio: HACHETTE & K^{ie}
 Paris. — 79, Boulevard St-Germain, 79. — Paris.

JARABONO: Francujo: Fr. 6.— (Sm. Fr. 2.40).
 Ceteraj landoj: Fr. 7.— (Sm. Fr. 2.80).

LINGVO INTERNACIA

CENTRA ORGANO DE LA ESPERANTISTOJ
 Eliranta inter la 15 kaj la 20 de ĉiu monato

— LA PLEJ MALNOVA EL ĈIUJ GAZETOJ ESPERANTISTAJ —
 Fondita en 1895

La Plej Enhavoriĉa! La Plej Malkara!

48 PAĜOJ da **5** FR. (2 Sm.)
 dense presita Abonprezo
 teksto en plej por
 korekta kaj plej UNU JARO
 klasika stilo.
 Por ricevi specimenon oni sendu unu poŝtan respondkuponon
 Presa Esperantista Societo, 33, rue Lacépède, Paris.

Presejo Esperantista; J. B. Madou-Cop, Antwerpen.